

Kliinikumi Leht

TARTU ÜL IK O O L I

Tartu Ülikooli Kliinikumi siseleht 2/2 oktoober 1998

Koos oli kliinikumi nõukogu

29. septembril kogunesid Maarjamõisa polikliiniku saali koosolekule kliinikumi nõukogu liikmed, et kuulata direktor Jaanus Pikani ülevaadet sihtasutuse Tartu Ülikooli Kliinikum asutamisest ja sellega seotud protseduuridest, samuti kliinikumi ülesehitusest pärast sihtasutuse asutamist ning õpetushaiglate finantseerimisest.

Sedapuhku toimus nõukogu koosolek esmakordselt pärast kliinikumi uue, viieliikmelise juhatuse tööleasumist. Osa võtsid sellest kõik kliinikumi uue juhatuse liikmed - Raul Talvik, Urmas Siigur, Mart Einasto, Jaano Uibo ja Malle Keis - ning kliinikumi nõukogu liikmed Tartu haiglate peaarstide, direktorite, erialakliinikute juhtide (professorite) ja meditsiiniteenistuste juhtide näol.

Avasõnades tervitas kliinikumi direktor Jaanus Pikani nõukogu liikmeid ning soovis edasiseks viljakat koostööd.

Kõneldes sihtasutuse asutamisest, selgitas Pikani, et selle mõte on viia haiglad ühte juhtimise alla ja seeläbi parandada raviteenuste kvaliteeti ning väljaõpet. Kliinikumi nõukogu koosolekuks valmistatud slaidide abil tegi direktor ülevaate kliinikumi olukorrast tänava suvel. Pikani märkis, et kliinikumi tugevateks külgedeks võib pidada ainsa raviasutuse-na seotust ülikooliga, suhteliselt kvaliteetset ja kaasaegset raviprotsessi ning kõrge kvalifikatsiooni ja missioonitundega töötajaskonda.

Nõrkadeks külgedeks nimetas ta puudulikkust finantseerimist, killustatust ning hajutatud paiknemist, ühtsete eesmärkide puudumist ja halba informeeritust, hoonete ja põhivara halba seisukorda ning patsientide kehva olmet. Ka leidis Pikani, et kliinikute senine majandamine pole olnud efektiivne, põhimõtteks on olnud, et "igaüks pusib omaette".

Uue kliinikumi sihiks peaks olema kaasaegne ja kvaliteetne ravi- ning õpe-

Avao Juusi fotod

Info sihtasutuse ettevalmistamise kavades oli oodatud - kliinikumi nõukogu liikmed Tartu haiglate peaarstide, direktorite, erialakliinikute ning meditsiiniteenistuste juhtide näol kuulasid ettekannet huvitatult.

petöö. "Selle tulemusena peaks kliinikum kujunema erialaselt tunnustatud liidriks Eesti tervishoius, kes töötab välja ja kehtestab erialastandardid, on uute ravi- ja diagnoosimeetodite kasutuselevõtja, uute ravimite aprobeerija ning väärrib lõppkokkuvõttes avalikku tunnustust kui Eesti arstinduse lipulaev," sõnas direktor.

Märksõna "Parim teenindus" all selgitas Jaanus Pikani, et kliinikum peab kujunema inimsõbraliku olme ja patsiendikeskse teenindusega asutuseks, kust patsiendid rahulolevana lahkuvad. Samas peab kliinikum saama ka ihaldusväärseks töökohaks, mille prestiižsed ametikohad on täidetud hästi motiveeritud töötajatega; kuhu pürivad paljud, kuid kuhu pääseb vaid läbi konkursside.

Selgitades kliinikumi edasist rolli, sõnas Pikani, et vaja on täpsustada õppeprotsessi finantseerimise allikad ning planeerida teenuste maht Tartu linna ja maakonna, Lõuna-Eesti ja ka kogu riigi jaoks.

Samas tuleks õigesti hinnata praeguste hoonete seisundit ja renoveerimiskulutusi. Praegu Maailmapanga abiga läbiviidava

analüüsi tulemusena saab peatselt otsustada, kas otstarbekam oleks üks uus hoonekompleks, osaliselt uus hoonekompleks või olemasolevate hoonete renoveerimine.

Kliinikumi ümberkujundamise eesmärkide nimel on vaja teha rohkesti nii administratiivseid ümberkorraldusi kui tegelda kvaliteedijuhtimisega. Selleks on plaanis juhte koolitada ning teavitada asjade käigust kogu töötajaskonda, luua ühtne eelarvestus- ning finantsplaan, ühtne arvutivõrk, keskne haldusteenistus ning sujuv koostöö ülikooliga.

Sihtasutusest Tartu Ülikooli Kliinikum peab kujunema ühtne terviklik organisatsioon, mis on juriidiline isik ja üks lepingupartner peamisele kliendile - haigekassale. Sihtasutusest saab töötajatele üks töoandja, kes võtab muutumatul kujul üle kõik kliinikumi koosseisu kuulunud tervishoiuasutuste töölepingud. Sihtasutuse näol on tegu vara haldaja ja ressursside suunajaga ning raviasutusega, mis on koostöölepingu alusel ülikooli partner õppe- ja teadustöös.

- Koos oli kliinikumi nõukogu
- Riigikogu sotsiaalkomisjoni liikmed tutvusid kliinikumiga
- Sihtasutuse asutamisest
- TÜ Kliinikumi reglement
- Õe rollist kliinikumis
- Kliinikumi preemia laureaat - prof. Arvo Tikk
- Kliinikumi kliinikust
- Medinfo keskusest
- Eesti Õdede Ühing - 75

Nõukogu liikmetel oli Jaanus Pikaniile rohkesti küsimusi ning vastamine jätkus veel pärast koosolekutki.

Selgitades kliinikute põhirolli, tões Jaanus Pikani, et kliinik peab olema erialane raviüksus, kus osutatakse raviteenuseid, sh. ka ambulatoorseid, mis on baasiks õppetööle. Kliinikut juhib üldjuhul ülikooli erialaprofessor, kellele juhatus on delegeerinud ülesande olla kliinikumi töötajate töoandja. Kõigil kliiniku arstidel la-sub samas õppe- ja teadustöö kohustus. Kliinik on oma eelarvega tulu-kulu-üksus, mis oma eelarve piires ise oma vahendeid kasutab. Kliinikumi teenistused osutavad kliinikutele meditsiinilisi ja administratiivseid teenuseid, kuid raviteenuseid otseselt mitte.

Pärast Jaanus Pikani ettekannet esitasid kliinikute juhid juhatusele küsimusi, mis puudutasid töölepinguid, eelarve muudatusi, sihtasutuse moodustamisega seonduvat, sh. ka ajajaotust, info andmist eri struktuurides, personali motivatsiooni jm. Kliinikumi nõukogu koosolekule järgnes pressikonverents, kus juhatuse liikmed vastasid ajakirjanike küsimustele.

KLIINIKUMI LEHT

Foto Avao Juus

Sotsiaalkomisjoni liikmed olid seda meelt, et ravikvaliteet on kliinikumis väga hea, kuid patsientide olme ja hoonete seisukord vajaks tunduvat parandamist.

Riigikogu sotsiaalkomisjoni liikmed tutvusid kliinikumiga

1. oktoobril olid Tartu Ülikooli Kliinikumis tutvumisringkäigul Riigikogu sotsiaalkomisjoni liikmed.

Külalised käisid koos kliinikumi juhtkonnaga biomeedikumi ehitusel ja tutvusid siinse ravi kvaliteedi, patsientide olme ja haiglahoonete seisukorraga.

Ringkäigust võttis osa ka arstiteaduskonna dekaan Ants Peetsalu.

Pärast tutvumisreidi arutasid sotsiaalkomisjoni liikmed kliinikumi juhatusega aktuaalseid küsimusi. Kõneldi juhatuse ettevalmistustöödest üleminekul sihtasu-

tuseks Tartu Ülikooli Kliinikum ning õpetushaiglate rahastamise probleemidest.

"Sotsiaalkomisjoni liikmed väljendasid heameelt, et ammu planeeritud protsessid on käivitunud ja vastuolud ülikooli ning kliinikumi vahel on asendunud tegusa koostööga," tões pärast kohtumist kliinikumi juhatuse liige Mart Einasto.

Tema sõnul on Riigikogu liikmete arvates kliinikumi juhatuse ettevalmistused sihtasutuse asutamiseks jõudsalt kulgenud ja nad lubasid omalt poolt kaasa aidata protsessi kiiremale kulule.

TÜ KLIINIKUMI PRESSITEENISTUS

Sihtasutuse asutamise seotud juriidilised protseduurid

Jätkame sihtasutuse asutamise protsessi tutvustamist ka selles Kliinikumi Lehe numbris. Seekord põgus ülevaade toimuvatest juriidilistest protseduuridest.

Kliinikumi tegevuse ümberkorraldamise juriidiline külg on suhteliselt keeruline. Need protseduurid ei puuduta otseselt kliinikumi igapäevaseid tegemisi ja nende sisu - ei ravi- ega õppetöös ei muutu. Samas on nende protseduuride läbiviimine hädavajalik, vastasel korral ei ole ümberkorraldused juriidiliselt korrektsed.

Niisiis käib paralleelselt kaks protsessi: sihtasutuse asutamise (SA) ettevalmistamine ja praegu eksisteeriva kliinikumi kui riikliku organisatsiooni (RO) tegevuse lõpetamine juriidilises mõttes. Ülevaatliskuse huvides olen koondanud nende protsesside olulisemad etapid allolevasse tabelisse. Mõlemad protsessid käivad paralleelselt ning "saavad kokku" ühel hetkel ühes ja samas otsuses: sihtasutus asutatakse ja riikliku organisatsiooni senine tegevus lõpetatakse ühe ja sama otsusega.

Seega: kuni sihtasutust ei asutata, ei lõpe ka praeguse kliinikumi eksisteerimine. Sellel hetkel lähevad nii vara kui ka kohustused üle sihtasutusele. Praeguste kavade kohaselt toimub see 31. detsembril 1998.

MART EINASTO,
kliinikumi arendusdirektor

Sihtasutuse asutamise toiming	Kliinikumi kui riikliku organisatsiooni tegevuse lõpetamine
Sihtasutuse põhikirja ja asutamiseotsuse projekti ettevalmistamine ja kooskõlastamine asutajatega, Tartu Ülikooli ja sihtasutuse koostöölepingu projekti koostamine.	Ülikooli rektor, arstiteaduskonna nõukogu ja kliinikumi juhatus teevad ettepaneku sotsiaalministeeriumile RO Kliinikum likvideerimiseks.
Sihtasutusele üleantava riigivara ja ülikooli vara üleandmiseks vajaliku õigusliku staatuse ettevalmistamine (möödistamine, inventariseerimine, maa riigi omandisse jätmise, kinnistamine, registreerimine, hindamine jne.)	Sotsiaalministeerium kooskõlastab lõpetamisetpaneku rahandusministeeriumi, Tartu linnavalitsuse ja maavanemaga ja esitab selle vabariigi valitsusele.
Riigivara sihtasutusele üleandmise ettepaneku kavandamine ja kooskõlastamine rahandusministeeriumiga ning esitamine otsustamiseks vabariigi valitsusele, Tartu Ülikoolile ja Tartu volikogule.	Vabariigi valitsus otsustab RO Kliinikum tegevuse lõpetamise, määrab likvideerimiskomisjoni ja teatab sellest kliinikumi direktorile.
Sihtasutuse asutamise otsustamine Tartu Ülikooli nõukogus, Tartu volikogus.	Kliinikumi töötajate informeerimine lõpetamiseotsuse tegemisest, RO Kliinikum valduses ja kasutuses oleva riigivara inventuur, kliinikumi ja kliinikumi koosseisu kuuluvate tervishoiuasutuste kui juriidiliste isikute kustutamine ettevõtteregistrist.
Sihtasutuse asutamise otsustamine vabariigi valitsuses. Sihtasutusele vara üleandmise lepingute sõlmimine. RO Kliinikum tegevuse lõpetamine.	
Sihtasutuse registreerimine mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris	Kliinikumi valduses oleva riigivara üleandmise-vastuvõtmise akti ja asjaajamise üleandmise-vastuvõtmise akti allakirjutamine.

Tartu Ülikooli kliinikumi reglement

KINNITATUD TARTU ÜLIKOOI KLIINIKUMI direktori 3. septembri 1998.a. määrusega ja juhatus 3. septembri 1998.a. otsusega.

2. KLIINIKUMI JUHTIMISE PÕHIMÕTTED JA ORGANID

2.1 Kliinikumi juhivad ainuuhaldajad, kelle nimetab ametisse sotsiaalminister. Direktor võib ja on kohustatud otsustama kõiki Kliinikumi tegevuse ja arengu seisukohalt olulisi küsimusi, kui seaduste ja teiste õigusaktide või Põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti. Juhatus volitab käesoleva Reglementiga Direktorit otsustama küsimusi, mis on sätestatud Põhikirja punktis 8.

2.2 Kliinikumi juhtimise nõuandev organ on kuni 5-liikmeline Juhatus, kelle nimetab ametisse sotsiaalminister Direktori esildisel. Juhatus juhivad Direktor. Direktor sõlmib Juhatus liikmetega töölepingud.

2.3 Juhatus võib ja on kohustatud arutama kõiki Kliinikumi tegevuse ja arengu seisukohalt olulisi küsimusi, kui seaduste ja teiste õigusaktide või Põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti.

3. AKTID

3.1 Kliinikumi juhtimisel annab Direktor määrusi ja käskkirju, mis registreeritakse ja mida säilitatakse Kliinikumi kantseleis.

3.2 Juhatus võtab oma koosolekul Kliinikumi juhtimiseks vastu otsuseid, mis protokollitakse. Juhatus koosolekute protokollid registreeritakse ja neid hoitakse Kliinikumi kantseleis. Juhatus võtab vastu otsuseid, mis on Direktorile soovitusliku iseloomuga. Juhatus otsused muutuvad Kliinikumis kohustuslikuks Direktori poolt antava vastava määruse või käskkirja jõustumisel. Juhatus võtab eeskätt vastu otsuseid küsimustes, mille jõustamine eeldab Direktori määruse andmist, samuti küsimustes, mis on ette nähtud Põhikirja punktis 8.

3.3 Direktor annab määrusi üldist tähendust omavates küsimustes, mis puudutavad Kliinikumi tervikuna või paljusid Kliinikumi struktuuriüksusi ning on täitmiseks või juhendamiseks kohustuslikud kogu Kliinikumile. Määruste andmisele eelnevalt on Direktor kohustatud määrusega reguleeritavad küsimused panema arutamisele juhatus koosolekule.

Juhatus otsus ei ole määruse andmisel Direktorile kohustuslikult siduv. Määruses näitab Direktor ära kuupäeva, millal määrusega reguleeritavad küsimused olid arutusel Juhatuses.

3.4 Direktor annab käskkirju küsimustes, mis on individuaalse iseloomuga ja puudutavad konkreetseid Kliinikumi struktuuriüksusi või isikuid ning millel puudub üldine tähendus Kliinikumile. Käskkirjadega reguleeritavad küsimusi ei pea Direktor panema arutusele Juhatus koosolekutele, kui Direktor ei otsusta teisiti. Juhatus otsus ei ole käskkirja andmisel Direktorile kohustuslikult siduv.

4. AKTIDE AVALDAMINE

4.1 Direktori määruste väljastamise Kliinikumi kõigile struktuuriüksustele tagab Kliinikumi kantselei 2 (kahe) tööpäeva jooksul määruse andmisest arvates, kui määruses ei ole ette nähtud teisiti või kui Direktor ei anna kantseleile korraldust määruse kiiremaks väljastamiseks. Kliinikumi struktuuriüksuste juhivad on viivitamatult peale Direktori määruse saamist kohustatud tegema määruse teatavaks struktuuriüksuste kõigile töötajatele.

4.2 Direktori käskkirjade väljastamise käskkirja adressaatidele tagab Kliinikumi kantselei 1 (ühe) tööpäeva jooksul käskkirja andmisest arvates, kui Direktor ei anna kantseleile korraldust käskkirja kiiremaks väljastamiseks ja teatavaks tegemiseks.

4.3 Juhatus otsuseid ei väljastata selle otsuse adressaatidele, kui Direktori määruses või käskkirjas ei ole ette nähtud teisiti. Juhatus otsust võib Direktor väljastada ainult Juhatus nõusolekul, mis on sätestatud Juhatus koosoleku protokollis.

4.4 Direktori määrused avaldatakse Kliinikumi intranetis ja Kliinikumi lehes. Kliinikumi töötajad ja struktuuriüksuste esindajad võivad Direktori määrustega tööajal tutvuda Kliinikumi kantseleis.

5. JUHATUSE KODUKORD

5.1 Juhatus teeb otsused ainult Juhatus koosolekul. Juhatus korralised koosolekud toimuvad reeglina igal teisipäeval algusega kell 10:00 Juhatus nõupidamise ruumis või Direktori kabi-

netis. Direktori äranägemisel võib Juhatus korraline koosolek toimuda ka muul ajal, kui sellest on kõigile Juhatus liikmetele teatatud 3 (kolm) päeva ette. Kui Direktor viibib korralisel puhkusel või tööühenduses väljaspool Eesti Vabariiki, siis korralisi Juhatus koosolekuid ei toimu, kui ei ole määratud Direktori kohuste täitjat. Edasilükkamatutel vajadustel võib Direktor kokku kutsuda Juhatus erakorralise koosoleku, teatades sellest Juhatus liikmetele vähemalt 1 (üks) tööpäev ette. Juhatus 2 (kaks) liiget koos võivad Direktorilt nõuda Juhatus erakorralise koosoleku kokkukutsumist, teatades sellest Direktorile 2 (kaks) tööpäeva ette. Sellisel juhul on Direktor kohustatud Juhatus erakorralise koosoleku kokku kutsuma, kui ta viibib Eesti Vabariigis tööühenduste täitmisel.

5.2 Juhatus koosolekul osalemine on Juhatus liikmetele kohustuslik. Koosolekult võib puududa vaid mõjuvõimel põhjustel (haigus, tööühendus väljaspool Eesti Vabariiki, korraline puhkus) või kokkuleppel Direktoriga. Juhatus liige peab koosolekul puudumisest teatama Direktorile vähemalt koosolekule eelneval päeval või kui see ei ole võimalik, siis informeerima Direktorit puudumise põhjustest esimesel võimalusel.

5.3 Juhatus koosoleku päevakorda võivad seada küsimusi Direktor ja teised Juhatus liikmed. Juhatus liikmed peavad Juhatus korralise koosoleku päevakorda seatavas küsimusest Direktorit informeerima hiljemalt Juhatus koosolekule eelneval reedel. Juhatus liige, kes seab küsimuse Juhatus koosoleku päevakorda, peab koos küsimuse päevakorda seadmisega esitama Direktorile nimetatud päevakordküsimuses vastuvõetava otsuse projekti. Juhatus liige, kes seab küsimuse Juhatus päevakorda, peab selles küsimuses tegema Juhatus koosolekul asjakohase ettekande, kui selle Juhatus liikme nõusolekul Direktor ei otsusta teisiti. Direktori poolt Juhatus päevakorda seatavas küsimustes ettekande tegija ja otsuse projekti ettevalmistaja otsustab Direktor. Juhatus koosolekul võib kõigi osalevate Juhatus liikmete nõusolekul koosoleku päevakorda täiendada küsimustega, mis ei olnud ette nähtud Direktori poolt Juhatus

liikmetele varem väljastatud Juhatus koosoleku päevakorras. Juhatus liikmetel on Juhatus koosolekul õigus esitada Juhatus informatsiooni ka päevakorra väliselt.

5.4 Juhatus koosolekul arutatavate küsimuste järjekorra otsustab Direktor. Direktor väljastab Juhatus liikmetele Juhatus korralise koosoleku päevakorra ja koosoleku päevakorda puudutavad materjalid ning otsuste projektid hiljemalt Juhatus koosolekule eelneval esmaspäeval.

5.5 Juhatus on otsustusvõimeline, kui Juhatus koosolekust võtab osa vähemalt 5 (viis) Juhatus liiget, nende hulgas Direktor. Juhatus otsused võetakse vastu kohal olevate Juhatus liikmete häälteenamusega. Häälletamine on avalik, kui Juhatus liikmed ei otsusta ühehäälselt läbi viia salajast hääletamist. Avalikul hääletamisel poolt- ja vastuhäälte võrdse jagunemise korral on otsustav võrdse jagunemise korral salajasel hääletamisel loetakse otsus mitte vastuvõetuks.

5.6 Juhatus koosolekul on kinnised. Direktori nõusolekul võivad Juhatus koosolekust sõnaõigusega osa võtta Juhatus liikmete poolt kutsutud isikud. Kutsutud isikud ei viibi Juhatus koosolekul Juhatus otsuste vastuvõtmise juures.

5.7 Juhatus koosolekut juhatab Direktor. Juhatus koosolekut protokollib Direktori poolt määratud isik, kes ei pea olema Juhatus liige. Juhatus koosoleku protokollid kirjutavad alla Direktor ja protokollija ning vähemalt üks koosolekul osalenud Juhatus liige.

5.8 Koosoleku juhataja otsustab päevakorras olevate küsimuste arutamise järjekorra. Igas Juhatus koosoleku päevakorrapunktis teeb vähemalt üks Juhatus liige ettekande. Ettekandele järgneb Juhatus liikmete ja Juhatus koosolekule kutsutud isikute arutelu. Arutatavas küsimuses Juhatus koosoleku otsuse projekti ettevalmistamine on ettekandja kohustus, kui Direktor ei ole otsustanud teisiti.

5.9 Juhatus otsus jõustub selle vastuvõtmisest. Juhatus koosoleku protokoll vormistatakse ja esitatakse asjakohastele isikutele allakirjutamiseks 2 (kahe) tööpäeva jooksul Juhatus koosoleku toimumisest arvates.

Õe rollist kliinikumis

Õendustöö on osa patsiendi terviklikust ravist

Prof. Ain-Elmar Kaasik on tabavalt öelnud: "Arstide töö ei saa olla briljantne, kui õed seda briljanti ei lihvima viimistle. Seega on arstide ja õdede töö ning kutseala areng omavahel tihedalt seotud."

Ei tahaks siiski rõhutada patsiendi ravigemisele vaid arstide ja õdede osa. Kvaliteetse teenindamise huvides on oluline kõikide ravi ja hooldusega otseselt või kaudselt seotud inimeste hea koostöö. Tegu peab olema meeskonnaga, kus hinnatakse igaühe tööpanust. Õdede kutsealase arengu üks eesmärk ongi kuuluda võrdväärse partnerina sellisesse meeskonda.

Õed õpetavad õdesid

Selle eesmärgi saavutamise nõuab õdedelt häid teadmisi ja oskusi ning sobivaid isikuomadusi. Seetõttu on kliinikumi õed juba mõnda aega teinud kõik oma eneseharimiseks ja -täiendamiseks. Õdede koolitus ja täiendus hoogustus paar aastat tagasi. Ülikoolis avati õeteaduse osakond, meditsiinikoolides mindi üle uuele õppekavale. Kui seni pakkus õdedele täiendõpet ainult meditsiinikool, siis nüüd on töötavatel õdedel võimalik ennast harida avatud ülikooli, meditsiinikooli, Anneli Sootsi koolituskeskuse ja Maarjamõisa haigla baasil. Lisaks käiakse end täiendamas Tallinnas ja sageli ka välismaal.

Maarjamõisa haigla eestvõttel toimub tänava kaksteist täismahulist täienduskursust ja kaks spetsialiseerumiskursust. Juba aasta algusest on kõik kursused osavõtjatega komplekteeritud. Erilist huvi tundsid õed erakorralise õendusabi täienduskursuste vastu, mida ühe asemel tuli korraldada kolmel korral.

Üsna suures ulatuses on täitunud õdede ühingu soovunelm: õed õpetavad õdesid.

Nad teevad seda väga edukalt mitmesugusel viisil. Näiteks õpetavad Maarjamõisa haigla intensiivravi osakonna õed oma kolleegidele elustamise võtteid. Mitmel õel on koostatud loengusarjad, millega esinetakse seminaridel ja täienduskursustel. Häid ettekandeid on kliinikumi õed esitanud rahvusvahelistel üritustel ja konverentsil "Kliinik 96-98". Siinkohal tahan rõhutada, et arstide osalemine õdede täiendkoolituses jääb alati tänuväärseks ning oodatuks.

Oluline küsimus, millega õdedel oma eriala arendamisel tuleb kokku puutuda, on stereotüüpne arusaamine õe rollist. Kui vanasti pidi õde olema alati talitsetud, mõõdukas, malbe, kannatlik jne., siis tänapäeval on aru saadud, et üheski kutserollis pole võimalik ennast oma isikusest lahutada. Pigem tuleks igaühel leida endas need isikuomadused, mida on tarvis täiustada ja arendada, et edukalt oma tööd teha. Tänapäeval vajab õde patsiendi abistaja, toetaja, õpetaja ja nõustaja rolli täites head suhtlemisoskust ja -valmidust, empaatiavõimet, loovat ja kriitilist mõtlemist ning analüüsivõimet.

Õdede varasemas koolituses jäi vajaka just suhtlemisõpetusest ja õe elukutse eetiliste tööspidamiste kujundamisest. Ka loovuse ja analüüsivõime arendamist sihiks ei seatud. Nüüd tuleb see puudujääk korvata täiendõppe abil.

Kuidas tagada laitmatu õendustöö

Lisaks järjepidevale õppimisele on viimastel aastatel palju kõneks olnud õendustöö kvaliteedi tagamine. Selles osas on mõndagi ära tehtud, kuid palju on veel ees.

Umbes kuus aastat tagasi hakkasid õed aktiivselt tegelema ohutu ravikeskkonna loomisega. Võeti kasutusele suur hulk

ARVAMUS

TIINA FREIMANN, Tü Kliinikumi Maarjamõisa haigla ülemõde

ühedkordseid hooldus- ja põetusevahendeid. Kätehügieeniks ja haigla nakkustõrjeks loodi uusi, kaasaegseid võimalusi. Kolme aasta eest alustas Maarjamõisa haiglas tegevust haiglahügieeni töörühm.

Nüüdseks on meil koostatud haiglahügieeni eeskiri ja osakondade hügieenijuhendid. Hügieeni töörühm tegutseb edukalt edasi ja lahendab asutuse lõppematuid hügieeni ja nakkustõrje probleeme.

Edaspidi on oluline järjepidevalt edasi arendada patsiendi seisundi dokumenteerimist ja raportite esitamise korda. See võimaldab õel saada tervikliku

ülevalve patsiendist ja tema seisundist.

Patsiendi- ja perekeskus on kvaliteedi tagamise võtmeküsimusi. Hea ja viisaka teeninduse aabitsatõed on siinkohal täiesti asjakohased. Samuti tasub mees pidada, et patsient ei ole passiivne abisaaja. Tal on kõik õigused ravi- ja hooldusprotsessis aktiivselt osaleda.

Selleks, et kliinikumi õdedel oleksid kõik eeldused hästi töötada, on tarvis asjatundlikku ja efektiivset juhtimist. "Õenduse ja ämmaemanduse riiklik arengustrateegia", mis tuleb trükitist välja aasta lõpus, on dokument, kus on kirjas ka õendusjuhtimise arengusuunad. Olulisemad küsimused selles on õendusjuhi pädevus, rolli ja funktsioonide selgus, teadmiste ja oskuste arendamine ning ülesanded, mille täitmine on eelduseks õdede praktilisele tegevusele, koolitusele ja uuringute arengule.

Õdede areng on tihedalt seotud teiste erialade ja üldise juhtimisega. Soosiv ja toetav töökeskkond mõjutab kahtlemata ka õdede arengut, millest eelkõige võivad patsiendid ja seejärel meie kõik.

Kliinikumi preemia sai prof. Arvo Tikk

9. oktoobril toimunud arstiteaduskonna päevade aktusel Tü Kliinikumi aulas anti üle tänavune kliinikumi preemia, mille saajaks on Tü Närvikliiniku emeriitprofessor Arvo Tikk.

Siinkohal avaldame intervjuu, mis sai tehtud värskel preemia saaja prof. Arvo Tikuga.

Teie eluloomadustest võib lugeda, et olete kliinikumis töötanud ligemale pool sajandit. Milline see aeg on olnud ja millega tegelete praegu?

Töötan Närvikliinikus 1954. aastast peale ja ainult siin olengi töötanud. Ligi pool sajandit - see on olnud intensiivse ja tormilise arengu periood meditsiinis. Selle aja jooksul on arenenud peajuu piirkonna lõikused, neurotraumatoloogia, kus algasime peaaegu nullist, selgrookirurgia, intensiivravi - see kõik on toimunud minu siinoleku jooksul.

Meie hingamiskeskus oli Nõukogude Liidu ajal vähemalt kümmeaastane vältel ainuke neurointensiivravi osakond, olime juhtival positsioonil ja see nõudis aastaid intensiivset tegutsemist nii öösel kui päeval.

Praegu olen Närvikliiniku emeriitprofessor ja töötan siin jõudumööda, olen poliinikumi närviarstide kõige suurema koormusega. Tegelen õppetööga täienduse liinis ja peale selle on mul veel muid ameteid väljaspool ülikooli, mis praegu võtavad suurema osa ajast. Olen Eesti Teadusfondi nõukogu liige - meditsiinieksperit, kes vastutab kogu Eesti meditsiini teadusuuringute grantide rahastamise korraldamise eest.

Teine ala on bioetika, millega tegelen selle valdkonna juurutamisest Eestis - 90-ndatest peale. Olen Eesti Bioetika Nõukogu esimees sotsiaalministeeriumi juures ja püüan koordineerida kogu bioetikaalast tegevust Eestis - olen ka Tü

Foto Aavo Juus

Prof. Arvo Tikk on süstemaatiliselt tegelnud erialaprobleemide tutvustamisega laiale arstikonnale. Aastatel 1980-1991 oli prof. Tikk Tartu Ülikoolis seotud teadustöö korraldamisega teadusprorektori asetäitjana.

Kliinikumi eetikakomitee esimees.

Bioetikaga seoses on mul ka muid ülesandeid, osalen liikmena Strasbourg'is Euroopa Nõukogus Bioetika Komitees.

Milliste probleemidega Bioetika Nõukogu praegu üldse tegeleb?

Siin on mitu küsimuste ringi: teaduslik uurimistöö, selle eetilised lubatavused ja normid, sest ükski teadustöö Eestis ei toimu ilma eelneva analüüsita, kas see on inimesele ka eetilisel lubatud ja ohutu.

Teine osa on kliiniline eetika. Igapäevases kliinilises töös kerkib sageli meditsiinieetikaga seotud küsimusi, näiteks elu lõpuga seotud probleemid, samas on eetikanõukogu tegelenud ka muude probleemidega nagu neeruskandaal, mis ühelt poolt on eetika, teisest küljest seadusloome küsimus; kriminaalasi, mis käivitati arstide vastu seoses Jehoova tunnistajate tegevusega jm. Arvan, et oleme selles suhtes ka mingit läbimurret saavutanud. Eetikaküsimused tulevad nii kliinilises kui ka igapäevases elus viimastel aasta-

tel üha tervamalt esile ja seda mitte ainult Eestis, vaid ka rahvusvahelises plaanis. Tänavu tehti mulle ettepanek osaleda UNESCO juures olevas rahvusvahelises bioetika komitees liikmena. See komitee on bioetika vallas üldse kõige kõrgem organ.

Milline on teie seisukoht praeguse kliinikumi käekäigu suhtes, kui vaatlete seda teravikuna?

See arengutendents on väga vajalik ja hea. Kui vaatleme, milline olukord on maailmas, siis on ülikooli kliinikud üks tase ja teised

haiglad kipuvad olema sellest allpool.

Põhimõtteliselt peaksid ülikooli kliinikud olema paremad, siin on ju suur osa töötajaid, kes saavad palga selle eest, et olla teaduse eesliinil, tutvuda kõige uuemaga, õpetada seda teistele. Meil töötab ka tublisti üle 100 doktorandi, kes peavad andma midagi päris uut. Et suur osa sellest koosseisust töötab kliinikus, peab ülikooli kliinik olema samm teistest ees ja väga halb on, kui mõni ülikooli kliinik ei ole oma erialal juhtiv. Siis peab otsima, milles on viga.

Mida soovitate kolleegidele?

Arvan, et oma asjadega tuleb süstemaatiliselt tegeleda. Arstiteadus on kord niisugune, kus paugupealt ei juhtu midagi. Kui tahate oma erialal olla väga edukas, peate kogu oma aja peaaegu täies mahus pühendama selle eesmärgi saavutamisele. See nõuab intensiivset tegelemist.

SVEA TALVING

Kliinikumi kliinikust

Kliinikum on sünonüümiks suurele osale Tartu meditsiinis. Eelseisvad muutused seonduvad lootustega, kuid paratamatult kaasnevad nendega ka kõhklused. Mida me siis loodame?

Kliinikum kui terviklik süsteem peab olema majanduslikult efektiivne ning sama käib ka üksikute erialakliinikute kohta. Eelduseks on meditsiiniteenuste hinna vastavusse viimine tegelike kuludega. Vastasel juhul ei ole alaväärtustatud süsteemi töö üksiku erialakliinikuna võimalik. Osutatavate teenuste hinnad peavad sõltuma teenuste keerukusest ning antava abi kvaliteedist. Just töö kvaliteet ja intensiivsus on olulisimad tegurid kliiniku töö hindamisel.

Paratamatult seonduvad erialakliiniku määratlemisega Tartu Ülikooli Kliinikumi koht Eesti tervishoius. Kuna Eestis puudub riiklik tervishoiupoliitika, siis peaksid kliinikum ja erialakliinikud selle kavandamisel olulist rolli täitma.

Teatud üldisi põhimõtteid kokku leppimata pole võimalik terviklikku süsteemi rajada. Eestimaa jaotamisel "meditsiinilisteks" ja "haigekassalikeks" vasallkondadeks pole teatud haiguste korral ühtki eetilist, meditsiinilist, majanduslikku ega muud põhjendust. Kui 1,5 miljoni elanikuga areaalis on teatud haigusi mõnedkümnend juhud aastas, siis on kurjast enese arstivõimete prooviks patsiente kiivalt kinni hoida ja neid majanduslikke põhjusi ettekaandeks tuues küündimatult ise ravitseda. Harva esinevad haigusjuhud tuleb koondada kogu Eestist Tü Kliinikumi kliinikutesse. See on vajalik haigetele ning ka Eesti meditsiiniõpetuse ja meditsiiniteaduse huvides.

Arstlik tegevus tähendab hea kaasaegse erihariduse baasil omandatud kliinilist kogemust. Selle saavutamiseks on vaja teha, mitte üksikud arstid eraldi töötades. Meeskonnatöö peaks olema kliiniku eksisteerimise vorm. Eriala piiritlemine kliiniku formeerimisel peaks olema haigekeskne, probleemikeskne. Ka meditsiinilisele kõrgtehnoloogiale annab kvaliteetse sisu vaid erikoolituse saanud arst, kes töötab heas meeskonnas. Oigeaegne ja õige diagnoos ei pruugi tulla ilma kolleegide asjatundliku kriitikata.

Kliinikumi erialakliinik peab tagama oma valdkonnas teadus-, õppe- ning ravitöö. Ei tohiks absolutiseerida erialakliiniku praktilist ravitööd, mille, tõi küll, on keskne koht kliiniku tegevuses. Arstiteaduskonda pole võimalik käsitleda lahus kliinikumist ning seni pole piisavalt ära kasutatud ka Tartu Ülikooli võimalusi ja eeliseid eriala arendamisel.

Kui praktilist kliinilist tööd tehakse terves Eestis, siis teadustööd saab teha vaid vastavates töögruppides erialakliinikute baasil. Kliinilises teadustöös ning rutiinses ravitöös kasutatakse sama kallihinnalist kõrgtehnoloogilist aparatuuri, mis Eesti oludes tähendab vastava aparatuuri muretsemist kliinikumile. Kliinikum saab oma funktsioone täita üksnes siis, kui selles on ühendatud õppe-, teadus- ja ravitöö. Paraku pole teadustöö ei moraalselt ega ka materiaalselt vääriliselt hinnatud. Praegu motiiv teadustöök ja teinekord ka enesetäiendamiseks puudub.

Kõigele vaatamata on viimastel aastatel kaitstud meditsiiniakadeemia doktoritööde arv suurenenud. See aga tähendab teadustöö taasväertustumist ning uue kvaliteedi teket.

PROF. TOOMAS ASSER, Tü Närvikliiniku juhataja

LOENGUD JA SEMINARID

Anna Porwit-MacDonald,
professor (MD, PhD),
Karolinska Haigla
hematopaatoloogia osakonna
juhataja, Stockholm

Loengute teemad:

Flow cytometry and immunohistochemistry in diagnostics of malignant lymphomas.

Diagnosis of acute leukemias and follow up of minimal residual disease with flow cytometry.

Loengud toimuvad 26. oktoobril kella 11 -12 ja 13 -14 Maarjamõisa haiglas L. Puusepa 8, Linkbergi-nimelises auditooriumis

Umarlaua diskussioon samadel teemadel toimub 27. oktoobril kell 12 Maarjamõisa polikliinikus II korruse auditooriumis.

Kõik huvilised on oodatud.

Osavõtjatele väljastatakse sertifikaate.

SIRJE SUUROJA,
TÜK Ühendlabor
tel. 449 309

INTERNET

Eelmises Kliinikumi Lehes andsime välja lubaduse, et pärast mõningasi ettevalmistusi saab kliinikumi Lehte lugeda ka internetis.

Alates 5. oktoobrist ongi see võimalik.
<http://kliinikumileht.cut.ee>

Viide on olemas ka Kliinikumi kodulehel <http://www.cut.ee>

TOIMETUS

TOIMETUSE POSTKAST

Kliinikumi Leht ootab endiselt avaldamiseks ettepanekuid, teateid seminaridest ja loengutest ning kirju.

Paraku peame lugejate ees vabandama, kuna eelmise Kliinikumi Lehte sai meiliaadress kirja mitte päris sellisel kujul, nagu see algul oli mõeldud (ehkki kõik teated jõudsid toimetuseseni).

Kliinikumi Lehe uus ja õige meiliaadress on: kliinikumileht@cut.ee

TOIMETUS

Kliinikumi Leht

TOIMETAJA: SVEA TALVING
KEELELINE KORREKTUUR:
KRISTA LEPPIKSON
KUJUNDUS: INDREK KÖSTER
TRUKK: LAKRITO

TOIMETUSE E-MAIL JA
KONTAKTANDMED:
kliinikumileht@cut.ee
TEL. 2 677 9027
FAKS 27 44 7401
KLIINIKUMI LEHT ILMUB 1 KORD KUUS
TIRAAJ 1500 EKS.

Medinfo keskus on tegutsenud juba neli aastat

Infoühiskonna kiire areng sunnib ka meditsiinitöötajaid üha rohkem tähelepanu pöörata enesetäiendamisele. TÜ Kliinikumi juhatus otsustas 1993. a. luua kliinikumi koosseisus medinfo keskuse, et tagada arstidele, ülikooli õppejõududele, teadlastele ja üliõpilastele parem juurdepääs meditsiinalasele teabele.

Medinfo keskuse peaülesanded on:

- tutvustada kaasaegseid infoallikaid,
- tagada juurdepääs meditsiinalastele andmebaasidele (Medline, Embase, CBM jt),
- õpetada, kuidas kasutada arvutitarkvara ja teha otsinguid eri andmebaasides.

Medinfo keskus alustas 1994. aastal kolme IBM 486 arvutiga. Nüüd on keskusel arvutiklass 8 arvutiga, kus on võimalus kasutada multimeedia programme, on tehnilised võimalused skaneerimiseks, slaidide, kilede ja CD-de valmistamiseks. Siinkohal tuleb avaldada tänu Avatud Eesti Fondile, sest suur osa riistvarast soetatud AEF poolt finantseeritud projektide "Medinet I" ja "Medinet II" kaudu. Alates 1996. aastast toimuvad medinfo keskuses regulaarselt meditsiiniinformaatika kursused TÜ arstiteaduskonna täienduskeskuse koolitusprogrammide raames. Aastas võtab nendest kursustest osa umbes 100 arsti üle Eesti.

1994. aastast peale on medinfo keskuses võimalik töötada andmebaasiga Medline. Mullu lisandusid Medline'ile 4 valikut täistekstmebaase (CBM, BMC II - IV), mis sisaldavad umbes 60 ajakirja. Lisaks suurtele andmebaasidele on medinfo keskuses ka hulk käsiraamatuid CD-del ("The MERC Manual", "Nelson Textbook of Pediatrics", "Meyler's Side Effects of Drugs" jt).

Samaaegselt medinfo keskuse väljaarendamisega arendati TÜ Kliinikumis välja ka arvutivõrk. See tagab vaba juurdepääsu keskuse infoallikatele kõigile soovijatele üle Eesti. Vaja on end ainult enne registreerida. Ka arvutiklass on õppetööst vabal ajal avatud ja kõik saavad seda külastuskaardi alusel kasutada. Praegu on medinfo keskusel kokku 1637 registreeritud klienti.

Teenustöödena tehakse keskusel paljudustöid, aidatakse valmistada materjale loengute ja presentatsioonide tarbeks (kiled, slaidid, skaneerimine).

Keskus teeb koostööd meditsiiniteabega tegelevate asutustega nii Eestis kui välismaal. Alates 1994. a. on TÜ Kliinikumi medinfo keskus (esimesena Eestist) esindatud EAHIL-is. EAHIL (European Association for Health Information and Libraries) on rahvusvaheline valitsusteväline mittetulunduslik organisatsioon, mis ühendab Euroopa meditsiiniteabe keskusi ja raamatukogusid. EAHIL-is on praegu

enam kui 470 liiget 25 Euroopa riigist. Eestist on EAHIL-is esindatud veel Tartu Ülikooli raamatukogu.

Üks EAHIL ülesandeid on konverentside, seminaride, sümposioonide ja täienduskoolituse kursuste korraldamine meditsiiniteabe valdkonnas. Suureks tunnustuseks meile on EAHIL nõukogu otsus korraldada oma 1999. a. workshop Tartus. Selle peaorganisaatoriks on nimetatud TÜ Kliinikum. Workshop'i teema on "Towards quality in medical information services - virtues of the virtual environment" ning sinna on oodata umbes 150 külalist liigi 20 Euroopa riigist ja USA-st.

TÜ Kliinikumi medinfo keskusel on tihedad koostöösidemed Karolinska Instituudi medinfo keskusega Stockholmis ja Soome Meditsiini Keskraamatukoguga Helsingis. Karolinska Instituudi spetsialistid on korraldanud meie medinfo keskuses täienduskoolitust meditsiiniteabe valdkonnas kõigile asjastuivatutele. Keskuse kaudu on võimalik tellida artiklite koopiaid Karolinska Instituudi raamatukogu fondides olevatest ajakirjadest.

Lisainfot TÜ Kliinikumi medinfo keskuses leiduvate infoallikate ja pakutavate teenuste kohta saab aadressil:

Puusepa 8, Tartu
tel/faks 27 448 186,
e-mail: keiu@cut.ee

KEIU SAARNIIT,
Medinfo keskuse juhataja

Eesti Õdede Ühingu 75. aastapäeva tähistamisest

Eesti Õdede Ühing (EÖÜ) saab tänavu 75-aastaseks. Seoses tähtpäevaga korraldab EÖÜ 7. novembril piduliku jumalateenistuse Tallinnas Kaarli kirikus ja seejärel juubeliürituse Estonia teatris. Osavõtuks on võimalik registreeruda õdede ühingu kohalike juhataste ja asutuste ülemõdede kaudu.

Kuna kõik õed piiratud osavõtu tõttu Tallinna üritusele ei pääse, siis on ühingu kohalikud juhataste otsustanud korraldada juubelikonverentsi üle Eesti.

Tartus Maarjamõisa haigla Linkbergi-nim. auditooriumis toimub aastapäevale pühendatud konverents 21. oktoobril algusega kell 9. Üritus algab seminariga tervislikust toitumisest, peale vaheaega kell 12 on aga kavas pidulikud tervitused. Järgnevad ettekanded EÖÜ ja Tartu Meditsiiniühingu ajaloost. Pidulikule konverentsile järgneb koosviibimine haigla kohvikus.

Maarjamõisa haiglas toimuvale aastapäeva üritusele on teretulnud õded kogu Lõuna-Eestist ja kõik, kes soovivad õdesid nende ühingu tähtpäeval tervitada. Tervitusteks saab end kirja panna Maarjamõisa haigla ülemõde Tiina Freimanni juures (tel. 448 110; e-mail tiinaf@cut.ee). Osavõtuks saab end registreerida asutuste õdede ühingu kaudu.

Trocadero teater Pariisis, kus Eesti Õdede ühing võeti vastu Rahvusvahelisse Õdede Liitu.

Lühiülevaade Eesti Õdede Ühingu Tartu juhataste tegevusest

EÖÜ Tartu juhatusel on läbi aegade olnud eriline roll Eesti õdede kutsealases arengus. Seotus ülikooli ja meditsiiniühingu esitab Tartu õdedele suuremaid nõudmisi kui teistele. Tartu tervishoiuasutuste baasil õpetatakse välja uusi õdesid, samas toimub täiendõppe töötavatele õdedele. Tartus korraldatakse kogu vabariigis tuntust ja tunnustust võitnud õdede iga-aastast konverentsi "Kliinik".

Suuremad ajaloolised sündmused õdede tegevuses on samuti alguse saanud Tartust. Näiteks EÖÜ loomine ja EÖÜ Õdede Kooli asutamine legendaarse õe Anna Erma (1884-1974) eestvedamisel ning Tartu Õdede Nõukogu ja Meditsiiniõdede Seltsi (MÖS) loomine Erna Bostoni algatusel.

Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Kutseliidu loomist alustati samuti Tartus.

1996. aastal ilmus Maarjamõisa haiglas esimene õdede ajakiri "Eesti Õde".

Tartu juhatus tahab oma tegevusega kaasa aidata tervishoiu arendamisele, õdede teadmiste süvendamisele ja üldse ametialase taseme tõstmisele. Huvitatud ollakse koostööst kõigi organisatsioonidega, kelle sihiks on rahva tervise kaitsmine ja edendamine.

Kiirete muutuste taustal on ühingu roll õdede kutseala arendamisel muutunud üha tähtsamaks. Ühingu osales Eesti õenduse ja ämmaemanduse riikliku arengustrateegia ja kvaliteedipoliitika väljatöötamisel. Samuti on ühingul olnud kaalukas sõna öelda meditsiiniühingu õppekavade muutmisel ja täiendõppe mahu suurendamisel. Välja on töötatud õeseaduse eelnõu, mida õded näeksid meeleldi tulevases personaliseaduses. Need on vaid mõned näited mahukast tööst.

Hetkel on suurim probleem atestatatsiooni uue põhimääruse kinnitamine sotsiaalministeeriumis. Paljude Tartu ja Tallinna õdede kauaaegne ja põhjalik töö ootab lõplikku tulemust.

Teine päevaküsimus on juubeliaasta üritused. Nende ettevalmistusega seotud küsimuste arutamine võtab suure osa juhataste koosolekute ajast. Raske on heel tasemel üritust läbi viia vähese rahaga.

Ees on ootamas uus töö: kavas on koostada õdede register, mille järele on juba ammu vajadus. Jätkuma peab õdede erialakirjanduse tõlkimine, kirjastamine ja väljaandmine.

TIINA FREIMANN,
EÖÜ Lõuna-Eesti koordinaator

Õdedele olulised ajaloolised tähtpäevad:

- 1820, 12. mai. Sündis kaasaegse õenduse rajaja Florence Nightingale.
- 1923 Loodi Eesti Õdede Ühing (EÖÜ) Anna Erma eestvedamisel.
- 1925 Asutati EÖÜ Õdede Kool Tartu Ülikooli juures (Anna Erma).
- 1933 EÖÜ võeti Pariisis Trocadero teatris ICN (International Council of Nurses) liikmeks.
- 1944 Katkes EÖÜ tegevus. Anna Erma sõitis Eestist ära Saksamaale ning sealt edasi Lõuna-Ameerikasse (1950.a. asus elama Brasiiliasse).
- 1960 Loodi Tartu Õdede Nõukogu Erna Bostoni eestvedamisel.
- 1966 Loodi Eesti Meditsiiniõdede Selts (MÖS), samuti Erna Bostoni algatusel.
- 1990 MÖS nimetati ümber Eesti Õdede Ühinguks.
- 1993 EÖÜ ennistati Madridis toimunud aastakongressil ICN liikmeks
- 1997 EÖÜ auliikmele õde Erna Bostonile anti Eesti Punase Risti medal.
- 1998 EÖÜ auliikmele õde Maimu Jürgensonile anti Eesti Punase Risti II klassi orden.
- 1998, 7. november. EÖÜ tähistab oma 75. aastapäeva Estonia teatris.
- 1999, 1. juuli. ICN tähistab oma 100. tegevusaastat Londonis.